

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Revizuirea tratatului de pace.

Sibiu, 18 August n.

Va se zică, a pățit-o ministrul nostru de externe și cu propunerea referitoare la revizuirea tratatului de pace din București tocmai așa, cum a pățit-o și cu celelalte propuneri și dorințe exprimate în cursul războiului din Balcani: nu i-a acceptat-o nici una dintre puterile mari europene, și astfel a trebuit se renunțe și el la planul revizuirii.

Deci o nouă înfrângere a diplomației noastre dela Viena. Ba o foaie budapestană o numește chiar *catastrofă*. E lucru cam ciudat, că diplomația noastră nu poate să străbată cu nici una din păreri și dorințele sale. Nu sunt acceptabile? Atunci de ce pășesc cu ele pe plan aceia, cari în momentul eșirii la iveală cu ele ar trebui să fie în curat cu faptul, că afla-vor ascultare la curțile celelalte mari europene ori nu? Diplomația, care nu merge *la sigur* în acțiunile sale, e slabă diplomație, și interesele mari ale statului, încredințate apărării unei astfel de diplomații, sunt foarte slab apărate.

Și cu câtă energie pășise în luptă presa inspirată de ministerul nostru de externe în favorul revizuirii tratatului de pace, făcând o piniunea publică se creadă, că revizuirea e inevitabilă, pentru că interese mari ale monarhiei noastre o reclamă! Iar în ziua următoare să dovedește, că nici Germania, nici Italia, aliatele monarhiei noastre, nu vreau revizuirea, dar nu o vrea nici chiar Rusia, care la început se declarase, fie din precauțiune, fie din șiretenie, pentru revizuire, iar domni dela Viena au fost destul de naivi să creadă, că Rusia în interesul monarhiei noastre e pentru revizuire. Celelalte state, Franca și Anglia, de sine înțele, că nu vreau revizuirea nici ele.

A rămas deci monarhia noastră singură aderentă a planului de revizuire, care poate că tocmai pentru aceea n'a fost acceptat, pentru că a emanat dela ea. Ne face impresia, că monarhia noastră, grație bunei conduceri a politicii externe, începe se joace în concertul european rolul pe care-l juca mai înainte Turcia. Deși era mare putere și ea, nu o asculta nime și nu lua nime în considerare dorințele ei. E rolul cenușotcei, ori rolul statului *bolnav*. Și într-o adevăr, e stare bolnăvicioasă aceea, când orice lucru mărunțel te irită și te neliniștește, făcându-te se vezi neconținut primejdii și să-ți vezi amenințate interesele. Că Sârbia a eșit mărită și întărită din războiul din Balcani, e o știrbire a intereselor monarhiei noastre. Că orașul Cavala a fost dat Grecilor, nu Bulgarilor, e o pierdere pentru monarhia noastră. Că chestia limbei în biserică și școală, cu privire la popoarele din Balcani, cari ajung acum sub dominațiune străină, a ramas ne-resolvată, e primejdie pentru monarhia noastră. Și așa mai departe. Tot primejdii și tot interese amenințate.

Când stai însă și te gândești bine asupra lucrurilor, nu găsești nici unde, nici primejdia, nici știrbirea de interese. O găsești însă negreșit altundeva. Anume, în faptul, că pe urma înțeleptei politice externe făcute la Viena am pierdut vaza și autoritatea, și ne-am stricat cu toată lumea din afară; apoi în faptul, că ne-am ruinat prin aceea, că a cheltuit monarhia noastră peste un miliard cu înarmarea și mobilizarea parțială, fără a fi fost nici o trebuință de această risipă de bani; și în urmă în faptul, că aici, acasă, în interiorul monarhiei, — unde mereu să iau dela popoare drepturile avute și garantate prin legi pozitive, — nu se face nimica pentru mulțămirea popoarelor cu totul nemulțămite cu soarta și cu situația ce o au, poate că mult mai nemulțămite decât cele

din Balcani, pe cari diplomația noastră caută să le apere cu atâta — nepricepere.

Aici zace deci primejdia cea adevărată și aici trebuie să fie începută îndreptarea de lucruri, cât mai curând, iar popoarele din Balcani lasă-se diplomația noastră în pace, ca să-și reguleze ele singure afacerile lor, așa cum lor le convine și cum lor le este cu putință. Asculte diplomația noastră de sfaturile bune și prietenești pe cari i le dă acum presa germană, aproape întreagă, ca să se lase de politica greșită de până acuma, cu cea mai mare grabă, și se înceapă o altă politică, mai ducătoare la scop, internă și externă. „*Revidieze Austro-Ungaria raporturile sale cu Sârbii și cu Slavii* (se putea spune și cu Românii) *în loc de a-și bate capul cu revizuirea tratatului de pace dela București*. Pe Bulgari și așa nu i-ar fi putut câștiga pe multă vreme pe partea sa, pe când o apropiere de Grecia ar fi un sprijin puternic în contra Sârbiei. Și în sfârșit, Austro-Ungaria ar trebui să salute cu satisfacție întărirea raporturilor dintre Germania și România, pentru că o parte din câștigul ce va eși de aci se va revărsa și asupra ei, — ca aliată a Germaniei”.

Cam în sensul acesta au scris aproape toate zările mari din Germania. Iar despre diplomația, care trebuie să fie instruită în felul acesta, că chemarea și datorința ei care are să fie, pe lângă cea mai mare bunăvoință nu prea poate nime să-și formeze vre-o părere bună, decât numai aceia, cari au interes, ca monarhia noastră să fie umilită și se fie știrbită în vaza și autoritatea sa de mai înainte. Iar acestora le-a făcut serviciile cele mai bune politica domnului conte Berchtold, ministrul nostru de externe, chiar și cu planul său de revizuire al tratatului de pace dela București. Căci ei iubilează, și au motiv să iubileze.

Politica domnului Berchtold.

O înfruntare categorică la adresa contelui Berchtold, ministrul nostru de externe, se cuprinde în declarațiunea unui înalt diplomat din Berlin, publicată în ziarul vienez „*Zeit*”. Sună astfel: „Germania a avut rol de conducere la legarea păcii, și tocmai din acest motiv trebuie să condamnăm atitudinea Austro-Ungariei. Cererea ei referitoare la revizuirea tratatului de pace e fără scop, pentru că Germania, Franca și Anglia (acum și Italia și Rusia) recunosc pacea de definitivă. A provocat deci mare iritație în ministerul de externe din Berlin *politica nefericită a contelui Berchtold*, dar acum se sperează, că Austro-Ungaria se va abate eurăși cu inelul la calea cea bună. Iar dacă nu se va întâmpla așa, se va lua în nume de reu la Berlin. Paguba cea mai mare va fi, firește, a Austro-Ungariei”. Și domnul conte Berchtold e încă tot ministru de externe al monarhiei austro-ungare, chiar și după cetirea unor păreri atât de zdrobitoare și de competente asupra politicii sale nefericite!

Din România.

Ordinul de zi al Regelui Carol către armată.

Cu ocaziunea ordonării demobilizării Maiestatea Sa Regele Carol a adresat armatei române următorul ordin de zi:

„Ofițeri, subofițeri și soldați!

Înălțătorul avânt, cu care a-ți răspuns chemării mele într-un ceas de grea cumpănă, mi-a dovedit din nou, că sunteți ori-când gata a vă da viața pentru patrie.

A-ți plecat voioși și cu încredere pe câmpul de onoare, părăsind holdele voastre, hotărâți de a înfrunta cu bărbăție toate primejdii războiului. Mulți dintre camarazii voștri au căzut jertă boalelor nemiloase de peste Dunăre. Dureroașă lor pierdere a sângerat inima mea.

Niciodată nu voi uita mărturisirile de dragoste cu care Mați încunjurat pe amândouă țărmurile Dunării în ziua când armata, sub ochii mei, a trecut a doua oară acest fluviu măreț. Strigătele voastre înflăcărate au găsit un puternic răsunet, dela Carpați până în Balcani, și au pătruns adânc inima mea de bucurie.

Ați ajuns cu o repeziciune mai presus de toate așteptările până în creasta munților Bulgarei. Prezența voastră acolo a impus pacea, fără vărsare de sânge, a mărit țara noastră cu un ținut însemnat, spre întărirea hotarului ei, și a înălțat vaza României în ochii tuturor. În amintirea acestor

FOIȘOARĂ.

Cultivarea simțului muzical în școala noastră

De G. H. Preșmoreanu.

(Fine.)

Ce ne e dat însă să constatăm în școala noastră?!

Dacă și se remarcă ceva interes pe acest teren, atât de capital întru creșterea morală a elevilor, nu mai puțin ți-e dat să constăți și o lipsă mare de orientare în cât privește alegerea materialului de cântece și selecționarea bucăților bune din cele false.

Puținul control ce se exercită din partea organelor competente, tocmai pe acest teren atât de însemnat, cu introducerea legii școlare nouă a dispărut cu totul, așa că rămâne la bună voință învățătorului să se întrepună întru nobilitarea gustului muzical al elevului și prin propunerea de cântări alese și potrivite din punct de vedere educativ, dar nu mai puțin și artistic, cari să ne fie o garanță sigură, că prin ele să eșjeunge la o dezvoltare a auzului și gustului estetic.

Dacă mai punem apoi și împrejurarea, că de puțin interes se manifestă la noi întru a ne crea un repertor de bucăți bune și curat naționale din care ori-ce învățător

și cu mai puțină pregătire muzicală să-și poată afla ușor material de cântare, dacă luăm în considerare, că o parte din colecțiile de cântece ce le avem în prezent nu sunt potrivite, ba chiar false, nu e mirare, că chiar și intențiile bune ale învățătorului se zădărnicesc. Într-adevăr, cine poate să pretindă să cânte în școală exclusiv lucruri românești, când n'ai material de lipsă, sau când procurarea lui costă prea mult?!

Ce e mai dureros e apoi faptul, că tocmai în urma punerii în serviciul școlii a unui material de cântare fals, mulți dintre învățătorii noștri ne mai având o garanță despre valoarea publicațiilor noastre muzicale să întorc cu neîncredere de câtră ori-ce întreprindere de acest fel, chiar și dacă aceasta ar întru toate calitățile! Nu e mirare apoi, că auzi pe câte unul cum invocând acest motiv, — destul de plausibil altcum, — își scuza lipsa de interes, sau chiar și totala lipsă de lucrare.

Dându-mi samă de referințele între cari tânjește educația muzicală din școala noastră, m'am apucat să alcătuiresc un repertoriu de bucăți școlare, astfel alese și lucrate, încât să ofere deplină garanță despre valoarea lor educativă. Astfel am scos de sub tipar prima parte din colecția mea de cântece și coruri „*Lyra de aur*”.

Cei ce cunosc referințele dela noi pe acest teren știu, că prin întreprinderi de felul acesta numai câștiga poate cauza noastră școlară.

Prin propunerea înțeleaptă a unei cântări frumoase naționale — se știe — de multe ori poți influența mai puternic asupra elevului, trezind conștiința națională în el, decât în cele câteva ore menite pentru limba maternă, cari se știe de altcum cât de mult au fost reduse în urma legii nouă școlare.

Iată dar un mijloc cuminț, de a suplini golul lăsat de aceea lege, și care mijloc n'ar trebui lăsat numai la bunăvoința învățătorului, ci ar trebui să formeze un obiect de deosebită preocupare și control din partea organelor superioare.

Nu mai puțin a fost lipsa unui repertor potrivit de coruri o cauză pentru puțină cultivare a cântecului coral și la Reuniunile noastre de cântări, cari se știe în ce fel primitiv se ajută (onoare excepțiunilor) când e vorba să-și procure material de executat în cor — decopindu-se, adeseori fals, bucățile, ca să nu mai vorbesc de felul cum se face selecțiunea lor lăsată de regulă la voia întâmplării.

Imi place să cred, că prin această colecție s'a contribuit, într-o măsură oarecare, la orientarea învățătorilor noștri, dându-li-se printr'ansa câteva cântări corale bine alese, cari dau garanță, că munca depusă întru studiarea lor va fi încoronată cu succes mulțămitor.

Ar fi foarte trist, dacă această întreprindere nobilă ar trebui să fie zădărnicită din lipsă de depășare a celor chemați a o

încuraja, rămânând astfel îngropată, dacă nu chiar perdută, o neprețuită comoară din folclorul nostru muzical, pe care sunt stăpân și cu care în curând voi eși în publicitate — dacă voi întâmpina bunăvoința și sprijinul publicului nostru!

Voi scoate, în cazul acesta, în lucrare cu un specialist în ale teoriei muzicale, o colecție în stil mare de piese populare cu accomp. de pian, așa, ca la singuraticile producțiuni și concerte ușor să ne putem ajutama, având un repertor ales de muzică națională, care să fie la nivelul prestațiunilor de natură similară străine.

Și dela ce depinde, ca și noi să ne vedem împlinit acest vis frumos, care ne ar pune cel puțin alături de Maghiari, cari cum se știe au deja colecții de felul acesta? Numai și numai dela felul, cum își înțelege chemarea brava noastră învățătorime și publicul nostru mare.

Învățătorul, având asigurat și sprijinul publicului, e chemat să lucre la realizarea celui ideal mare și adevărat, la promovarea unei dezvoltări culturale unitare și complete la poporul nostru!

Și cum la această muncă culturală nu'i permis să se uite de un factor puternic, și adevărat de cultivarea simțului muzical, vin a mă adresa bravei noastre tagme învățătoarești, rugându-o din inimă, să ia în dreptă deliberare cele scrise aici, trezindu-se unu fiecare dintre cei chemați, ca să lucre întru luminarea poporului, în conștiința deplină

fapte veți purta cu cinste pe piept un semn doveditor al bărbăției voastre.

În curând vă veți putea întoarce la căminele voastre, cu înalta mulțumire sufletească, că v-ați făcut datoria și că ați scris una din cele mai măndre pagini ale istoriei patriei.

Să plecăm cu smerenie capetele noastre, înălțând rugă ferbinte către atotputernicul, care ne-a învrednicit să trăim aceste zile înălțătoare și să lăsăm urmașilor noștri o Românie mai tare și cu mai mare încredere în vitejia fiilor săi.

Din tot sufletul mulțumesc scumpei mele armate, pe care deapănarea o voi înconjura cu o părintească dragoste.

Dat în București la 31 Iulie 1913.

Carol.

El unul cât noi toți!

Sub titlul acesta scrie „*Libertatea*” din Orăștie din prilejul noului dar marinos al domnului Vasile Stroescu, care a pus în vedere pentru gimnaziul din Brad suma de 100.000 coroane, următoarele:

„*Di Vasile Stroescu, marele sprijinitor al culturii românești, — a dăruit gimnaziului din Brad 100.000 coroane, — pentru a-l ajuta în năzuința sa de a ajunge să-și aibă zidirea cea nouă, ce îi e cu totul trebuincioasă, dacă e vorba să ne gândim la întregirea lui cu clasele de sus, pentru care casa veche în care s-a adăpostește azi gimnaziul e neîncăpătoare.*”

Când auzim de nou și de nou despre astfel de fapte mari, săvârșite de acest om trimis de Dumnezeu, noi nici nu ne mai întoarcem spre el a-i aduce mulțumite și vorbe de laudă, căci prea sunt strâmte cuvintele limbii sărace a unui popor sărac, pentru a cuprinde mărirea faptelor lui, — ei noi ne întoarcem numai spre Dumnezeu, mulțumindu-i cu ochii înălțându-i și cu inimă închinată, că ni l-a trimis nouă pe acest sol al său! Chiar nouă, celor mai lipsiți de astfel de soli ai lui Dumnezeu!

Că, uite, noi ne-am pus, acum câțiva ani, și mișcați de cuvintele calde și chemătoare și stăruitoare ale conducerii celui gimnaziu, am început a trimite daruri, care cât am putut și de unde am putut. Dar darurile noastre, făcute în măsura puterilor noastre, cădeau abia ca picuri în marea de lipsă ale prețiosului așezământ cultural. Totuși, fiind prea adevărat, că picur cu picur face marea, — și din picuri noștri s-au adunat peste 150.000, ba cu ce s'a făgăduit și are să mai încurgă, fac aproape 200.000 cor. Și această sumă însă e prea mică pentru marile trebuințe ale gimnaziului, și el avea să aștepte încă mult-mulț, până să-și poată vedea adunată suma deplină măcar pentru a să putea apuca de zidirea de care are neapărată nevoie.

În acest cîas greu a venit iarăși mâna binefăcătoare alui Vasile Stroescu, și cu o mișcare dete putința de lipsă scumpului nostru așezământ cultural a se apuca de ocamdată de zidirea palatului de care are lipsă, și apoi a se apuca de deschiderea pe rând a claselor de sus, până să ajungă la întregirea mult dorită de noi toți.

El, Vasile Stroescu, făcu dintr'una singur, cât noi toți în ani de zile! Răspunde Domne facerile sale de bine, că numai tu singur île poți. Noi nici a-i mulțumi după cuviință nu suntem vrednici!”

a chemării lor de ași conduce pe toate căile la lumină pe cei încredințați conducerii lor.

Imi vin în minte cuvintele cu cari se adresează marelui public german societatea corală a cântăreților germani transilvăneni, căutând să-l câștige pentru ideea edării unei colecțiuni unitare de coruri mixte, care să servească de îndreptare, nu numai într-acoperirea trebuințelor pe teren muzical, prin identitatea cântărilor ei, ce au să răsună pe toate meleagurile locuite de Germani, dar care să aibă și frumoasa și măreața menire de a închea toate păturile și fracțiunile poporului german într-o unitate etnică, puternică și conștie de sine.

Le citez aici, da dacă puterea de influență a exemplului ne va putea smulge și pe noi din cătușele de fer ale nepăsării, împrietinindu-ne cu niște vederi mai sănătoase, pe cari trebuie să le acceptăm cu atât mai vartos, cu cât noi de abea facem primul pas în direcția aceasta!

Da, cu cât mai mult trebuie noi să treșălțăm la cuvinte ca acestea, noi cari nu numai de o colecție de coruri mixte avem lipsă, dar nu avem colectate nici chiar unisono arile noastre populare.

Iată în ce cuvinte se adresează numita societate:

„Iubiților fii ai poporului nostru dela orașe și sate, cărora vă zace la inimă cultivarea cântecelor noastre naționale și cărora nu vă este indiferent, ce cântă poporul nostru, cătră voi se îndreaptă cu în-

Cronică pedagogică.

Jean Paul ca pedagog.

de Dr. C. Papuc, Săcele.
(Urmare).

Se întreabă, cari sunt căile educației, după Jean Paul?

Ca prima călăuză recomandă el educatorilor: „feriți pe copil de tot ce-i violent și puternic, chiar și cu privire la simțăminte plăcute. Natura gingașă, sensibilă, fără de seut a lui, poate fi vătămată printr-o apucătură greșită, stricând succesul educației”. Pe lângă alte multe reguli de caracter negativ — ca cea de sus — se stipulează o serie de altele pozitive, dintre cari „*Veselia*” ocupă primul loc, mai ales cu privire la primii ani ai copilăriei. „Precum oul pasării cântătoare și răpitoare, precum porumbelul, așa și tinerele suflete nu cer la început alt nutremant, decât căldură. Ce este însă căldura pentru spiritul omului tinăr dacă nu veselia? Ea este cerul, sub care totul prosperă, afară de otrava. A vedea un copil trist e ceva îngrozitor. Omul matur dacă e trist își ridică ochii în imperiul rațiunii sau în cel al speranței. Copilul însă cade sub greutatea durerii. Mai ales prima spaimă e cu atât mai primejdioasă, cu cât mai timpurie a fost ea. Mai târziu în vârsta matură se spărie copiii mai arareori”. Veselia nu are să fie amestecată sau confundată cu plăcerea. Aceasta conține interes și egoism, cea dintâi este terenul virtuții, floarea și cununa ei totodată. „Ceriul creștinesc nu promite plăceri, ca cel turcesc, ci eterul clar, curat, nesfârșit al bucuriei cerești”.

„Copiii trebuie să locuiască în paradisul bucuriei, ca și protopărinții noștri, cari au fost primii copii adevărați”. Tradiția susține, că fecioara Maria și poetul Tasso n'au plâns nici-odată, ca copii.

Între mijloacele, de a procura copiilor această bucurie, se numără mai întâi primăvara, dacă cade aceasta în prima jumătate a vieții copilului. „Un astfel de copil trece încet dela o plăcere la alta, dela verdețea la floare, din căldura odăii la căldura cerului, aerul nu-i este dușman, în loc de vijelie adie melodii prin ramuri, el observă pământul bogat și dorul de viață se deșteaptă în inima lui”. (Lev. III, 2, §. 43—47).

Ceea ce în general face veselă și fericită copilăria este *activitatea*. Căci și *jocurile* copiilor nu sunt altceva decât manifestări ale activității prime, numai într-o formă ușoară. Jocurile le împarte autorul Levanei în 2 clase, ale puterii apercceptive și ale puterii de activare. Cele dintâi poartă mai mult un caracter teoretic, percepând activitatea din extern în intern, corespunderii nervilor senzitivi, cele din urmă sunt jocuri practice, când mișcarea pleacă din intern spre afară, conform nervilor motorici. Aparțin celor mai frumoase pagini scrise despre jocurile copilărești cele 6 capitole ale Levanei ce tratează acest subiect (III § 3 46—56). Jocul — zice I. P. — este prima poezie a omului (Măncarea și băutura este proza lui).

La început (în primele luni) copilul simțeste numai dorul de joc, pe care-l activează abea cu dezvoltarea sa corporală și spirituală. Sunt 2 feluri de jocuri, cu lucruri și cu oameni. La început se joacă spiritul copilului cu lucruri, ba chiar cu el însuși. „O păpușă îi reprezintă un popor sau o trupă teatrală în care copilul e directorul sau regizorul”. O bucată de lemn

credere rugămintea noastră: ajutați-ne prin obolul vostru, dat din inimă curată, să putem duce la îndeplinire lucrarea de colectare a corurilor noastre mixte”.

Astfel mă adresez și eu în rândul prim câtră învățătorii noștri, să-și dea concursul întru deslăsuirea terenului puțin lucrat al cântecului popular, ajutorând acest început de lucrare. Prin această mică jertfă ce ne-o impune însăși datoria chemării noastre ne vom împărtăși de mângăierea, de a fi contribuit la creșterea unei generații cu pronunțat sentiment național — pururea conștie de datoria față de neamul său, — și accesibilă și pentru cele mai nobile avânturi, după cum ne-a fost dat să vedem în aceste zile de adevărată mărire și glorie pentru neamul nostru și în deosebi pentru regatul român, care a stors, în momentele epocale prin cari trecem, lacrimi de bucurie din ochii tuturor fiilor neamului nostru, dar nu mai puțin și admirațiunea lumii întregi, prin frumoasele și alesele sale calități!

Dea Dumnezeu, ca în cât mai multe inimi să aibă adânc răsunet aceste cuvinte isvorâte din dragostea nețărită față de neamul meu, grăbind astfel, cei mai mulți, ași împodobi școala și a înveseli inimile micuților cu cele mai frumoase arii și produse ale geniului neamului nostru.*)

*) Adresa mea: Brașov, Tocile 17.

Dela sate.

Sfințirea bisericii din Poiana.

Mărginașă cu tractul Abrudului e situată pe romantica vale a Ampoiului modesta comună Poiana, tractul A'ba-Iulia. Păcatele timpurilor trecute au fost întunecat sufletul acestui popor, care devenise groaza jurului întreg, omorânduși, nu numai pe primarul comunal, ci și pe preotul său, și rămânând astfel parohia în urma acestor evenimente înfrătoare vacantă timp de 40 de ani.

Provedința a trimis însă aici pe apostolul adevărat, în persoana actualului paroh Alexandru Băieșan, un suflet în care nu este vicleșug, ci dor de muncă cinstită pentru înaintarea și luminarea poporului. Abia a păstorit această comună timp de 10 ani, și iată că sufletul acestui popor s'a schimbat cu totul; în locul bălăușilor și a vitejilor de codru, cari despoiau pe călătorii pasnici, aflăm astăzi cetățeni iubitori de ordine, creștini buni, cari și prin faptă arată pe păcătosul pocăit, pe oaea cea rătică în staulul mântuirii.

Mulțumită stăruinții parohului local și învățătorului Varvara, a ridicat acest popor un nou locaș de închinare, o biserică spațioasă, cu un aranjament intern lucrat cu gust, corespunderii tuturor cerințelor moderne. Motivele naționale în pictură și frumusețea sculpturii tamplei ne arată o catedrală în miniatură. Sufletul se simte mai aproape de dumnezeire, inima palpită mai repede, și un fior sfânt ne cuprinde sub bolțile sfinte, unde fiecare lucru își are rostul și locul potrivit.

Sfințirea acestui locaș dumnezeiesc s'a făcut Duminecă în 10 August nou din partea d' lui protopresbiter I. Teculescu, ca mandatar al Excelenței Sale, I. P. Sfințitului Domn Arhiepiscop și Mitropolit Ioan Mețianu, asistat de 12 preoți din jur și din depărtare. A luat parte și o inteligență număroasă, pe lângă poporul venit din toate văile munților apropiati. Binesimțită a fost predică, rostită de domnul protopop, care reamintea păcatele trecutului, cari au bântuit acest popor, laudă hărnicia și îndreptarea celor din prezent și îndeamnă pe toți la fapte creștinești, viață curată și luminată.

Cetește apoi deslegarea trimisă de Excelența Sa pentru groznicile păcate din trecut. Vedeai moșnegi lăcrămând, bărbați ingenuchiați gânditori, poporul întreg era cuprins de groaza păcatului și de dorul îndreptării viitoare. Ușurat și mângăiat în suflet a părăsit poporul locașul d-zeiesc, împărtășit fiind de stropirea cu apă sfințită.

Încheiate cele oficioase, ne-am întrunit cu toții la ospitala masă a parohului local, unde stimată și hărnică preuteasă ne-a primit cu afabilitate și bunătate ei caracteristică, servindu-ne un prânz bogat, cu zimbet de mângăiere pentru hărnicia iubitelui ei soț. S'au rostit mai multe toasturi, iar părințele Oțoiu și de astădată ne-a delectat cu vocea sa dulce și melodioasă. Satisfăcuți în suflet de hărnicia fratelui nostru Băieșan, sosind trenul ne-am depărtat fiecare la ale sale, ducând cu noi cele mai bune impresii și nouă dragoste de neam și lege.

Țelna, la 31 Iulie 1913.

Preotul Ioan Ganea.

Sfințirea bisericii renovate din parohia Balșa.

Biserica din Balșa, zidită în anii 1842-1844 n'a mai fost reparată de vremi îndelungate. Ca de regulă la toate zidurile de piatră, așa și la biserică aceasta s'au ivit crepături însemnate prin ziduri și prin boltituri, crepături cari făceau impresie neplăcută, ba unele din ele erau periculoase. În anii 1903 și 1911 s'au descărcat în 2 rânduri trăsnete asupra bisericii și în deosebi cel din 1911 a făcut mari stricăciuni la turn apoi crepături prin zid și la boltituri.

S'au luat pașii necesari și în vara acestui an s'au făcut reparaturile necesare, cari au costat 3000 coroane. Dintre multele lucrări făcute în jurul reparării amintesc următoarele mai importante: s'a tencuiit din nou întreaga biserică, cât și turnul, s'au făcut 8 propte de beton în jurul zidului bisericii pe din afară, s'au pus 2 parafulgere, unul pe turn altul pe altarul bisericii, s'a făcut un canal de beton deasupra bisericii pentru scurgerea apei, s'a coperit și văpsit din nou întreg turnul, s'au văpsit ferestrele și ușile, s'a cimentat altarul etc. etc. s'au făcut apoi și la școală unele reparaturi mai mici, cu un cuvânt, s'a reparat tot ceea ce trebuia reparat, așa încât biserică apare astăzi cu totulul nou.

Duminecă în 28 Iulie v. 1913 s'a făcut sfințirea bisericii din nou, prin protopopul tractual dl Ioan Popovici, însoțit de preotul locului N. Todea și de preotul V. Glodean din Ordeu, luând parte popor mult din loc și din comunele din jur.

Preotul locului N. Todea a stăruit mult pentru îmbrăcarea în haină nouă a

este pentru el un trandafir înflorit, un bețișor un călușel. Fantazia copilului însușește toate obiectele cari îi oferă ocazie la joc. Și care lucru nu ar fi în stare să procure copilului bucuria jocului? Dară jucăriile lui să fie simple, naturale, nu artificiale, căci „la realitatea bogată să o înlocuiești și sărăcești fantazia”. Referitor la cărțile ilustrate: să conțină mai mult scene istorice, cari reprezintă o acțiune a oamenilor sau animalelor din cercul experienței copilărești. Chipurile colorate sunt numai pentru cei micuți. Pentru stimularea fantaziei sunt mai potrivite chipurile mici decât cele mari. Cel mai bun mijloc de joc e năsipul. El joacă pentru băieți rolul apei la fete.

Stimulul sociabilității se cunoaște mai bine în jocurile copiilor între oaltă. Ei sunt „copilăroși în adevăratul înțeles al cuvântului numai între ei. Fată de părinți, de învățători, cari sunt ținuți de ființe superioare, sunt sfioși și restrânși în libertatea lor. Locul de joc este pentru copii lumea activității lor, acolo se *școlesc unii pe alții*”. A fi ținut copilul în întreaga lui tinerețe ținut — după planul lui Rousseau — numai de un singur educator, înseamnă a-i pregăti un viitor de sclav, sau cel mult unul foarte restrâns, fiind el deprins cu o climă, plutind numai pe un fel de vânt”.

Vremea tinereții (cu jucăriile ei) nu are să fie considerată numai ca o simplă pregătire pentru viața de mai târziu. „Sau există un întreg al vieții pretutindenea, sau nu există de loc”.

Lumea copiilor își are prețul în sine în tot timpul. „Mai târziu devine jucăria — serioasă. Pe locul de joc se faurește jocul lumii celor mari”. De aceea e de mare preț câte un locșor de jucat înaintea fiecărei școli. Jocurile mai mult așteptate sunt totodată și cele mai plăcute. O acumulare de bucurii să nu aibă loc. Câte odată copilul să știe și ce e plictiseala prin întreruperea plăcerilor. În jucării și joc să nu fie o ordine fixă.

Cel mai frumos și mai bogat joc e vorba mai întâi a copilului cu sine și apoi a părinților cu el. — Sprehen mit den Kindern könnt ihr im Spiele ein zur Lust nicht zu viel, aber bei Strafe und Lehre nicht zu wenig.

Jean Paul recomandă între bucuriile copilului și *dansul*, însă nemăestrit, natural, nici decum balurile pentru copii. Hora a partine mișcărilor celor mai ușoare și mai frumoase asemănându-se „mișcării sferice a corpurilor cerești”. De altfel e și cel mai sănătos dans, care însoțit de muzică produce și asupra internului ordine. Hora jucată de copii e expresia celei mai desăvârșite armonii.

La joc împărtășește sunetul muzicii ordinea metrică trupului și spiritului deodată. Muzica e măsura acestor mișcări poetice și însăși un dans nevăzut, pecând dansul e o muzică în surdina. Dansul să nu fie învățat prea de timpuriu. Însă mai bine un dansator tinăr, decât unul bătrân. (L. III, 4, §. 57—59).

Un puternic imbold de bucurii pentru copil e *muzica*.

Ea este singura artă frumoasă, pe care o au în comun cu oamenii și animalele. În copilăria omenirii (popoarelor) vorba li-a fost cântare. În cântec se contopește omul, tonul și inima într'una. Tonurile în Moll sunt caracteristice pentru popoarele muzicale. Cel mai bun instrument în muzica educativă e *vocea*. Șbiratul e pentru copii micuți primul exercițiu al plămânului și mai târziu când cântarea se prinde de limba și urechii lor, avem înainte cel mai fermecător tablou.

Repetirea cântării nu plictisește așa ca celelalte jucării pe copil. Sunetul muzicii la deșteptarea din somn produce plăcere. (Cu ce-și adorm mai bine și mamele noastre copii dacă nu cu doina?) Un efect salutar exerciază muzica asupra copiilor mănioși, încăpăținați etc. (Levana III 6 § 63—65).

O necesară consecvență a principiilor umane de cari e pătrunsă „Învățătura despre educație” e și părerea lui Jean Paul cu privire la *poruncă, opreliști, plânsul și pedepsirea copiilor*. Pretenția lui Rousseau, ca pedepsele să fie urmarea naturală și necesară a greșelilor copilului, nu e împărtășită de pedagogul german.

Ea nu este nici realizabilă, căci copilul nu are o idee clară de această necesitate. Mai mult să învețe el a cunoaște o voie liber determinătoare. Așa d. e. să nu-l luăm copilului cuțitul din mână, nici să nu-l lăsăm să se taie „ca să învețe minte” — după Rousseau — ci el să-l depună la porunca noastră. În general să nu prea poruncim și oprim. „Înțelepciunea politică: *pas trop gouverner* (nu guverna prea mult) valorează și pentru educație. Totuși cuvântul holărat al poruncii nu e lipsit de importanța educativă. Copilul deosebește fin între tonul apăsător și cel aprins. El împlinește mai bine ordinele tatălui decât ale mamei, fiindcă vocea celui dintâi e mai puțin aprinsă de mânie, fiindcă tatăl ordonă scurt, și fiindcă își retrace rar porunca”.

(Va urma).

sfintei biserici, implinindu-și în mod demn datorința sa de păstor sufletesc. Ne cade bine a auzi de preoți, cari își îndeplinesc cu demnitate chemarea lor, mai ales în aceste vremuri grele și pline de multe ispite.

Drept mărturisire despre aceasta reparare pentru cei următori, de asupra uși bisericii din lăuntru s'au scris următoarele cuvinte: „Această sfântă biserică s'a renovat în anul 1913, făcându-se 8 propte de beton, apoi s'a tencuit toată biserica și turnul, s'a provăzută cu 2 parafulgere etc... și s'a sfințit la 28 Iulie 1913 v. fiind pe acest timp Arhiepiscop și Mitropolit în Sibiu I. P. S. Domn Ioan Mețianu, protopop P. O. D. Ioan Popovici, și paroh al locului O. D. Nicolae Todea”.

După terminarea sfințirii bisericii și împărțirea de colaci între popor, a urmat masă comună, aranjată întru cinstea zilei de frunzașii parohiei, unde cu toți am petrecut câteva ore în deplină mulțămire.

Unul din cei prezenți.

NOUTĂȚI.

Din cauza sfintei sărbători, „Schimbarea la față”, numărul cel mai de aproape al ziarului nostru va apărea Vineri la orele obicinuite.

Ziua Maiestății Sale. Astăzi, Luni, 18 August n. fiind ziua nașterii Maiestății Sale, Impăratului și Regelui nostru Francisc Iosif I, s'a oficiat serviciu divin în catedrala noastră, de către I. P. S. Sa, Arhiepiscopul și Mitropolitul Ioan Mețianu, cu asistență număroasă. La finea serviciului divin I. P. S. Sa a cetit obicinuita rugăciune pentru sănătatea și îndelunga viață a Maiestății Sale, iar credincioșii din catedrală au ascultat-o în genunchi. În onoarea zilei va fi astăzi masă mare la Esclența Sa, Mitropolitul nostru. Maiestatea Sa intră cu ziua de astăzi în anul 84-lea al etății.

Politica balcanică a Austro-Ungariei. Domnul maior ces. și reg. în retragere George Fleșariu, domiciliat în Aigen, lângă Salzburg, a publicat un nou articol, foarte temeinic, în ziarul „Gross-Oesterreich” din Viena, despre politica balcanică a monarhiei noastre. Îl vom da și noi în traducere românească în numărul viitor.

Congresul medicilor. În 12 August n. a fost închis congresul internațional al medicilor, intrunit în Londra. Proximul congres se va ține în anul 1917, în München. S'au ținut sub durată congresului mai multe conferințe interesante. Medicul Wallace din Londra a vorbit cu multă temeinicie despre importanța băilor de soare pentru copiii slabi și bolnavi și a pledat pentru înființarea de solarii în toate orașele mai mari, unde se află atât de mulți copii slăbiți de constituție și bolnavi, numai din pricina lipsei de raze de soare, cari sunt mai necesare pentru ei decât pentru plante. S'a vorbit mult în congres și despre întrebuintarea cu bun succes a radului în diferite boale, chiar și în cazuri de alienație mentală.

† Ioan Vișa, bătrânul care și-a avut multă vreme domiciliul în Sibiu, a decedat în Blaj, în etate de 87 ani. Avea sa desul de însemnată a predat-o de mult consistoriului din Blaj, pentru scopuri culturale. Va fi înmormântat astăzi, Luni, în cripta familiară din Sibiu. Odihnească în pace!

Profesorul și elevul. Profesorul Kramonig din Viena s'a aflat în viligiatură în Abazia. Mergând zilele trecute cu vaporul la Fiume, un tiner bine îmbrăcat s'a apropiat de el și spunându-i că i-a fost elev, s'a oferit să-i țină de urât profesorului seu, care a primit cu plăcere ofertul. După ce s'au despărțit, a dat de veste profesorul că-i lipsește portmoneul, în care se aflau 200 coroane. Elevul era un pungaș. Poliția îl caută.

S'a otrăvit. Văduva unui inginer din Szabadka a fost aflată, de servitoarea ei, întinsă pe covor, fără simțire, în odaia de dormit. A fost dusă la spital, unde medicii au constatat, că are înveninare de sânge. Iau dat imediat contra-medicamente și după ce și-a venit în fire pacienta a spus, că din prafurile pe cari le lua de regulă ca mijloc în contra insomniei, a luat de astădată, din gresală, mai multe. Urmarea a fost, că a amestecat și a căzut la pământ. Ce s'a întâmplat mai departe cu ea, nu știe.

Din pricina plămănei. Un soldat tiner, voluntar, din Szabadka, de 19 ani, aflându-se sirgur în casarmă, a luat pușca din cuiu și și-a descărcat-o în piept. Nu și-a pierdut conștiința de tot și astfel a putut fi ascultat. A spus, că de câteva zile simțea dureri în plămăna stângă și de aceea s'a împușcat, ca să-i treacă durerile. I-au și trecut, pentru că în curând și-a pierdut conștiința și a murit.

Fapta unui medic nebun. La o clinică din statul Ohio (America) s'a prezentat un domn cu stare bună, care avea o umflătură mică esternă la gât. Medicul-șef l'a vizitat și a constatat, că trebuie să se supună unei operații, și încă numai decât. L'a narcotizat și a chemat pe cei doi asistenți ai sei ca se-i ajute. Acestia au denegat însă cooperarea și au căutat să-l înduplece și pe șeful, că nu e necesară operația. Șeful i-a dat atunci afară din sala de operație și a făcut singur operația. A tăiat gâtul bietului pacient, apoi i-a spintecat burta. Când au intrat de nou asistenții în sala de operație, de astădată cu doi poliști, operația era gata, pentru că pacientul murise. Medicul-șef ridea! A fost dus la casa de sănătate, căci inebunise.

Din miseriile vieții. Un farmacist din apropierea orașului Zürich a primit o scrisoare dela un prieten al său, medic, care-i aducea la cunoștință, că nu mai are cu ce să-și țină familia, deci s'a hotărât să o omoară întregă apoi să se sinucidă. Farmacistul a alergat iute la poliție și cu asistență polițială s'a dus la casa prietenului său, dar a fost prea târziu, pentru că toți cei din casă erau morți, cu medicul împreună. Moartea a provenit din opiu.

Bătaie în sinagogă. Din Kisvárd vine știrea, că tocmai în ziua când s'a serbat din partea Evreilor aniversarea pustiirii Ierusalimului s'a înscenat o bătaie strașnică în sinagoga de acolo. În momentul în care cantorul a intonat cântarea despre catastrofa din Ierusalim, când n'a rămas peatră pe peatră la biserică vestită de acolo, evlavioșii ascultători au început să se pâruiască bine și să se lovească unii pe alții, cu bastoane, cu corturi, cu ce aveau la îndemână. A trebuit se intervină poliția, ca se restabilească ordinea în sinagogă. Și se spune, că în Sâmbăta premergătoare tot așa s'au purtat evlavioșii sinagogiști. Poate că în Sâmbăta viitoare va fi — continuarea.

Grădină în școală. Magistratul capitalei Budapesta a luat hotărârea, se procure pe seama fiecărei școli câte o masă mare, pe care să se poată așeza un strat gros de pământ, iar în pământ să se sămene apoi diferite flori și plante, pentru a putea fi arătate în natură elevilor. Deci o mică grădiniță în sala de învățământ.

Zăpadă în August. Din orașul Kőszeg se scrie, că săptămâna trecută a căzut zăpadă groasă pe acolo, care în două zile abia s'a topit. Și era frig, ca și iarna.

Nenorocire. Din nebagare de seamă muncitorul Iacob Ardelean din comuna Sântana, comitatul Aradului, a căzut în mașina de trierat, care i-a tăiat amândouă picioarele. Cu multă greutate a putut fi scos din mașină, iar la câteva ceasuri după catastrofa a murit.

Demonstrație la o înmormântare. Din Komonau se scrie, că acolo s'a sinucis un faur, din pricina nevestei sale, care nu trata prea bine cu el. Femeile din comună s'au adunat toate în cimitieru, și când a sosit convoiul cu mortul, ca să fie așezat în pământ, au început să haiduiască și injure pe văduva sdrobită de durere, care numai așa a putut scăpa de o bătaie strașnică, că s'a pus iute într-o trăsură și a plecat acasă. Preotul și-a rostit apoi rugăciunile și sicriul a fost așezat în sânul pământului, în perfectă liniște. Femeile au voit numai să arete, că văduva mortului, care a fost pricina morții sale n'are ce căuta la groapa bărbatului ei.

Trei copii morți. Fetița de cinci ani a unui țăran din jurul Albei-regale s'a jucat în bucătărie, în jurul focului, care ardea pe vatră, și a răsturnat o oală cu apă clcotoasă, care a opărit-o atât de rău, încât nu pește mult a murit, între chinuri groaznice. Tot în ziua aceea a murit al doilea copil al nefericitului tată, iar în ziua următoare al treilea, acești din urmă bolnavi fiind de scarlatină. I-a îngropat pe toți trei deodată.

Înghițită de balenă. O groaznică nenorocire s'a întâmplat nu departe de Triest. O societate compusă din trei domni și două dame a făcut o primblare cu barca pe mare. Din nefericire barca s'a răsturnat și toți excursioniștii au căzut în apă. Știa însă toți să înoate și au plecat înotând spre mal. Dar au dat de o altă primejdie. O

balenă puternică îi urmărea, și ajungându-i a și înghițit pe o domnișoară din Viena, iar dama ceealtă, poate că mama ei, a amestecat și s'a scufundat în mare. Nu i s'a mai dat de urmă. Probabil a înghițit-o și pe ea balena. Domnii au scăpat, astfel, că a venit o altă barcă în ajutorul lor. I-a scos din apă și i-a dus la mal.

Portretul lui Mihai Viteazul. Societatea culturală „Steaua”, continuând seria de portrete istorice, a dat la iveală, acum de curând, un splendid portret al lui Mihai Viteazul, lucrat de pictorul Costin Petrescu după tabloul lui Franz Francken din Viena. Portretul tipărit în culori în institutul de Arte Grafice C. Sfetea, reprezintă pe marele domn al unității noastre naționale în o atitudine marțială, îmbrăcat în frumosul și cunoscutul său costum — căciula întoarsă și mantie de purpură. El merită a sta în fiecare casă românească, alături de portretul lui Ștefan cel Mare, publicat de aceeași societate culturală și lucrat de același pictor, precum și tablourile Regelui, Reginei, Prințului Ferdinand și Principesa Maria. Se găsește de vânzare la librăria C. Sfetea București și la principalele librării din țară. Prețul 50 bani. Se poate comanda și prin librăria arhiepiscopală din Sibiu.

Convocare.

Reuniunea femeilor de religie greco-catolică și gr.-orientală din comitatul Târnavei-mici (Kisküküllő) își va ține adunarea generală ordinară în Dicioșânămartin Duminecă în 24 August n. 1913 la 2 ore după amiază în sala cea mare a hotelului „Nemzeti”.

Invităm la aceasta adunare pe toți membrii și binevoitorii Reuniunii și-i rugăm cu insistență ca să participe.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea adunării.
2. Raportul comitetului.
3. Darea de seamă a casierei despre averea Reuniunii.
4. Proiectul de buget al anului 1913.
5. Alegerea comisiunilor: a) pentru cenzurarea raportului general, b) pentru a cenzura darea de seamă a casierei și proiectul de buget, c) pentru înscrierea membrilor noi și încasarea taxelor dela membrii vechi.
6. Rapoartele și propunerile comisiunilor.
7. Alegerea unui membru ordinar în comitetul reuniunii.
8. Eventuale propuneri.
9. Verificarea procesului verbal.
10. Închiderea adunării.

Dicioșânămartin, din ședința comitetului Reuniunii, ținută în 28 Maiu 1913.

Aneta Zehan n. Popp
prezidentă.

Laurențiu Pascu
secretar.

Gimnaziul rom. gr.-or. din Brad.

Înștiințare pentru anul școlar 1913/14.

Anul școlar 1913/14 se începe la 1 Septembrie n. 1913.

Părinții, cari doresc a-și da copiii la acest institut, sunt poștiți a se prezenta cu fiii sau ficele lor în cancelaria direcțiunii gimnaziale la 1, 2, 3 și 4 Septembrie n. 1913 spre înmatriculare. Școlarii, cari se înmatriculează pentru primădată la gimnaziu, ori școala primară, împreună cu acesta, vor aduce testimoniu școlar, extras de botez și certificat de revaccinare. Testimoniul școlar de pe clasa precedentă îl vor prezenta toți școlarii, cari au absolvat clasa precedentă în institutul nostru. Examenele de corigență, de primire și supletorii se vor ține la 30 și 31 August n. a. c. Ceice se vor prezenta mai târziu, vor trebui să dovedească cauza întârzierii.

În clasa I. gimnazială se primesc numai școlari, cari au împlinit anul al nouălea, dar n'au trecut peste al doisprezecilea; asupra primirii celor trecuți peste doisprezece ani hotărăște conferința profesorală, și numai în 5 Septembrie se primesc atari școlari, dacă nu s'a ajuns numărul prescris pentru o clasă.

Școlarii din școala poporală se vor primi în școala primară, ori în cl. I. gimn.

În școala primară nu se solvește didactru.

În clasele gimnaziale școlarii români gr.-or. și gr.-cat. din protopresbiterialele Zărandului și Hălmalului solvesc didactru de 16 cor. pe an, iar cei de alte confesiuni, de alte naționalități și din alte locuri, câte 24 cor. pe an.

Fiecare școlar scolvește pentru bibliotecă câte 2 cor. la an, taxă de înscriere 6 cor., pentru atestate și anuar 3 cor., pentru „fondul școlarilor morboși” câte 1 cor., pentru fondul de excursiuni 2 cor.

Școlarii săraci, diligenți și cu conduită bună, se scutesc de didactru, sau se împărțesc de ajutoare și beneficii din fondul „Masa studenților”, sau din alte mijloace, de care dispune institutul. Ceice se simt îndreptățiți la scutirea de didactru, la înscriere au a-și prezenta cererea instruată în regulă la începutul anului.

Didactrul se solvește deodată, la înscriere, sau în două rate, și anume: întâia rată la înscriere, și a doua în Februarie necondiționat.

Toate celelalte taxe în suma de 14 coroane se solvesc deodată, la înscriere.

Fără știrea și învoire direcțiunii gimnaziale nu e permis nici unui elev a ocupa cuartir. Aceia, cari nu vor observa această îndrumare, nu se vor înscrie.

Fiecare școlar trebuie să aibă cărțile de școală admise la acest institut. Cărțile rupte și murdare se vor lua dela școlari și se vor nimici.

Dela fiecare școlar se cere să aibă îmbrăcăminte corăspunzătoare și haine de pat.

În 5 Septembrie 1913 medicul gimnazial va vizita școlarii în prezența dirigentului de clasă, se va face împărțirea orelor și se vor începe prelegerile pe anul școlar 1913/14.

În 7 Septembrie n. 1913 se va face invocarea Duhului Sfânt și citirea legilor școlare.
Direcțiunea gimnazială.

Cărți și reviste.

Cosinzeana, revistă ilustrată săptămânală, anul III, numărul 32, a apărut cu un cuprins bogat și interesant și cu ilustrațiuni succese. Abonamentul 12 coroane pe an. Redacțiunea și administrația în Orăștie (Szászváros).

„Românismul”, revistă pentru politică națională, anul I numărul 5 și 6, au cuprinsul următor: Situația. Episcopia de Hajdudorog, Germania și chestia română. Știri feliurite din Ardeal și Ungaria. Societatea pentru cultură din Bucovina. Viața politică, economică și culturală în Bucovina etc. Abonamentul 10 lei pe an. Administrația București Str. Italiană 31.

Din public*).

Mulțămită publică.

Tinerimea studioasă din Săliște și-a ținut obicinuita petrecere de vară în 2 August st. n. (Sf. Ilie). Cu această ocaziune au binevoit a contribui la fondul pentru ajutorarea studenților săraci din Săliște următorii:

D-l N. Simian 20 cor. Familia Drăghits, corpul învățătoresc 10 cor. D-nii: Ionel Comșa și G. Grivose 6 cor. D-nii: Dr. N. Comșa, Dr. Ioan Lupaș, Axente Banciu, Dr. Onisifor Soră, Dr. Ioan Cupu, Ioan Hertia, A. Butoarcă, Neagoș D. Chirca, N. Cordea, Dr. C. Brediceanu, N. Tâmpănar, Petru Comșa, familia D. Banciu și D-na Simian câte 5 cor. D-nii: Dr. Onisifor Ghibu, I. Schitea, J. Sărbu, Odor, A. Predovicu, A. Pop, M. Simian, Sekeli și d-na Elisaveta Roșca câte 4 cor. D-nii: Boeriu, I. Popa, I. Miclăuș, E. Moldovan, N. Demian, N. Pătruțiu, G. Salomie, P. Poporadu câte 3 cor. D-nii Const. Popa, Dr. Simio Filipoiu, M. Stefan, P. B. Popa, Comșa, M. O. Popa, Dumitru Roșca, D. Gușu, Tomoiagă, D. Hășigan, I. Goșu, V. Popa, M. Pușchila, Beju, M. Bratu, I. Băuciu, O. Răuciu, D. Opris, Herlea, N. Parvu, N. Henț, Duma, S. Bădila, Sărbu, I. Simian, H. V. Radu, D. Hertia, Sfăcea, Th. Dobono, d-nele: Cupu, Moisin, M. Ghibu, Soreseu și d-rele P. și El. Comșa 2 cor. D-nii: Stoichiță și Stroia 1 cor. 20 fil. D-nii Sava, A. Oțetea, T. câte Voilean, A. Covrig, V. Stănilă, E. Bentea, Moga, Săbău, Raicu, Simu, V. Popa, N. N. N. N. Muntean, P. Moisin, I. Soră, N. Topolog, V. Diac, N. Dragomir, D. Mărtin, Nelu Onițiu, I. Barsan, N. N., V. Tipuriță, V. Stănilă, Dordea, M. Ittescu, Apolzan, I. Ciucur, I. Popa, A. Iosof, M. Hășigan, Șesan, Blage, N. N. N. N. Buda, N. N., Dădărlat, N. N., P. Comă, N. N., Bănda, Vasii, D. Șandru, A. Iosof, O. Giurgiu, d-nele: Dubenschi, O. Șteflea, și d-ra Arsenie 1 cor. Schitea, St. Milea 60 fil. Ghenie 50 fil. V. Maier 40 fil.

Suma totală 335 cor. 50 bani, din care subtrăgându-se spesele, în sumă de 165 cor. 50 bani, rămâne un venit curat de 170 cor. care s'a alăturat la fondul susamintit.

Primească maritimozii contribuții și pe această cale expresia celei mai calduroase mulțămite.

În numele comitetului aranjator:

Nicolae Tolu,
secretar.

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacțiunea nu primește răspunderea.

Nr. 480/1913

(213) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învățători dela școalele noastre confesionale din comunele mai jos înscrise, se publică concurs în „Telegraful Român” cu termen de 15 zile dela prima publicare.

1. **Vărmaga** cu salariu 800 cor. din repartitie, — restul se va cere dela stat. Locuință în edificiul școlii și lemnele de încălzit în natură.

2. **Sulighete** cu salariu 1000 cor. din repartitie, — restul se va cere dela stat. Cărtir natural și grădina.

Cererele de concurs însoțite de documentele recerute să se aștearnă la subsemnatul oficiu în termenul susindicat. Concurenții sunt de obligați a conduce elevii la biserică în Dumineci și sărbători și a cânta cu ei, — și au a se prezenta în comuna respectivă pentru a face cunoștință cu poporul.

Deva, la 27 Iulie 1913.

Oficiul protopopesc în conțelegere cu comitetele parohiale respective.

Dr. Ioan Dobre
protopop.

Nr. 826—827/1913

(207) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățătoresci dela școalele confesionale populare române, mai jos arătate în protopresbiteratul Făgăraș se publică concurs, cu termen de 15 zile pe lângă următoarele emolumente:

1. **Părău**, salariu 600 cor. din repartitie, în care se socotește și cele 5%, după dare, restul se cere dela stat cvartir natural, iar pentru grădina 20 cor.

2. **Comana inf.** salariu 600 cor. dela popor, restul se cere dela stat pe baza documentelor alesului, cvartir în natură, pentru grădina 20 cor.

Alesul va avea a înființa cor bisericesc cu elevii școlii de toate zilele și de repetiție. Are a conduce la biserică copiii în Dumineci și sărbători — și a conduce corul dând răspunsurile la sfta liturgie, iar la cas de lipsă în sărbători a înlocui pe cantor.

Concursurile instruite conform normelor din vigoare sunt a se înainta la termenul preșcris oficiului protopopesc Făgăraș.

Concurenții au de a se prezenta înainte de alegere, în vre-o Duminecă la biserică.

Făgăraș, la 30 Iulie 1913.

Oficiul protopresbiter al gr.-or. al Făgărașului în conțelegere cu comitetele parohiale.

Nicolae Borzea
protopresbiter.

Szebenvármegye alispánjától.

8395/1913 alisp. sz.

(206) 2—2

Pályázati hirdetés.

Az 1913 évi 69152 sz. B. M. rendelettel a szászsebesi Zsófia kórháznál engedélyezett másod orvosi állásra ezennel pályázatot hirdetek.

Ezen állás javadalmazása: 1400 kor. alap fizetés 480 kor. lakáspénz esetleg természetbeni lakás.

Felhívom, pályázni szándékozókat, hogy az 1878 évi XIV t. c. 63 §-ában előírt képesítést igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeket 1913 szept. hó 10-ikre hozzám terjesszék fel.

Nagyszeben, 1913 évi augusztus hó 6-án.

Fabritius
alispán.

Nr. 630/1913 protb.

(199) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învățătoresc dela școala confesională greco-orientală din **Feriház**, (Fehéregyháza) protopresbiteratul tractului Sighișoara, se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1200 coroane salariu fundamental solvibil din repartitie dela popor și din ajutor din centru, eventual din ajutor de stat. Relut de grădina 20 coroane și cvartir în natură.

Pe lângă datorințele impuse prin lege, învățătorul ales este obligat a instrui și conduce elevii la serviciile divine în Dumineci și sărbători și a cânta cu ei răspunsurile liturgice și în decursul ferierilor mari.

Concurenții sunt datori a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântări și tipic și a face cunoștință cu poporul, iar petițiile concursuale instruite conform normelor în vigoare să se aștearnă subscrisului Oficiu protopresbiter al în termenul deschis.

Sighișoara, 25 Iulie 1913.

Oficiul protopresbiter al gr.-or. al tractului Sighișoara în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Ad Nr. 285/1913.

(203) 3—3

Concurs.

La școalele confesionale gr.-or. române din protopopiatul Săliștei sunt două posturi de învățători vacante, pentru a căror întregire se publică concurs cu termen de 15 zile.

1. În **Gurărăului**: leafia învățătorului se plătește 600 coroane dela biserică, restul dela stat; locuință i-se va da noului ales într-o odaie din edificiul școlii ori i-se va plăti anual suma de 40 coroane ca relut de cvartir și pentru grădina 20 cor.

2. În **Topârcea**: leafia învățătorului se plătește 100 coroane dela biserică, restul dela stat; relut de cvartir 40 coroane și 20 cor. relut de grădina anual.

Învățătorii aleși în ori care din aceste două posturi sunt îndatorați a propune și în școala de repetiție oarele, ce li se vor fixa, a cânta în strană Dumineca și în sărbători și a da ajutor la instruirea și conducerea corurilor de copii și de adulți fără a putea pretinde vre-o remunerațiune deosebită pentru aceste prestațiuni.

Concurenții își vor înainta rugărilor lor instruite conform Statutului organic și Regulamentului nostru școlar, la subsemnatul oficiu protopopesc în termen de 15 zile dela întâia publicare a acestui concurs în „Telegraful Român” și se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în respectivele comune spre a-și arăta destoinicia în cântarea bisericească și a face cunoștință cu poporul.

Săliște, în 24 Iulie 1913.

Oficiul protopopesc al tractului Săliște în deplină înțelegere cu comitetele parohiale din Gurărăului și Topârcea.

Dr. Ioan Lupas
protopop.

Concurs.

Pentru ocuparea postului al 8-lea de învățător la școala confesională gr.-or. rom. din **Poiana** (Polyán), protopresbiteratul Mercurei se deschide concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. 100 cor. salariu fundamental solvibil din fondul bisericei.

2. Relut de cvartir și grădina în senzul legii nouă din anul 1913.

3. Restul salariului de 1100 cor. ajutor dela stat votat deja sub Nr. 31980/1913 Ministerial.

Concursurile instruite conform normelor din vigoare sunt a se înainta în termenul preșcris oficiului protopopesc al Mercurei.

Concurenții înainte de alegere, au a se prezenta la biserică în vre-o Duminecă sau sărbătoare pentru de a-și arăta dexteritatea în cântări și tipic, și pentru a face cunoștință cu poporul.

Dela candidatul ales să pretinde ca în Dumineci și sărbători să cerceteze biserică, resp. să conducă pe elevii săi în biserică spre a cânta răspunsurile liturgice.

Poiana, din ședința comitetului parohial la 14/27 Iulie 1913.

Ilie Georgescu
președinte.

Ioan Tanase
notarul com.

Nr. 703/1913.

(188) 3—3

Cu consenzul meu:

Avr. S. Pecurariu
protopresbiter.

Concurs.

Pentru ocuparea postului al II-lea de învățător la școala confesională gr.-ort. română din **Mateiaș**, protopresbiteratul Cohaalmului se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salariu fundamental de 1200 cor., din cari 100 cor. dela biserică, iar 1100 cor. dela stat și cvartir natural.

Tot dela stat se vor cere și eventualele cuincuenale trebuitoare. Dela concurenți se cere, ca pe lângă datorințele impuse de lege și regulamentele în vigoare, să instruiască și se conducă elevii la serviciile divine în Dumineci și sărbători, cântând cu ei răspunsurile liturgice, iar la cerința a forma cor bisericesc cu tinerimea școlară și adultă, va instrui școala de repetițiune și va deprinde pe elevii cu grădinaritul, respective legumăritul.

Concurenții se vor prezenta înainte de alegere în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a-și arăta dexteritatea în cântări și tipic și a face cunoștință cu poporul.

Concursurile instruite conform normelor în vigoare se vor înainta Prea On. oficiu protopresbiter al Cohaalmului în termenul deschis.

Mateiaș, în 8/21 Iulie 1913.

Ioan Brotea
președinte.

Alexandru Brotea
notar.

Văzut:
(176) 3—3

Ioan Bercan
adm. ppresb.

Nr. 286/1913.

(197) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătoresci dela școalele populare confesionale din comunele mai jos înscrise în protopresbiteratul Hategului se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Fizești**, cu salariu de 600 cor. din repartitie, restul se cere dela stat; cvartir în edificiul școlii, lemne de foc și grădina.

2. **Petrila lunca din sus** cu salariu de 600 cor. din repartitie, restul se cere dela stat; cvartir în edificiul școlii, lemne de foc.

Învățătorii aleși sunt datori a conduce copiii la biserică Dumineca și în sărbători, și a cânta cu ei la liturgie.

Cererele de concurs să se înainteze sub semnatului oficiu protopresbiter al în termenul deschis, iar concurenții să se prezinte în comună, spre a face cunoștință cu poporul.

Hateg, la 12/25 Iulie 1913.

Oficiul protopresbiter al gr.-or. al Hategului în conțelegere cu comitetele parohiale.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter.

Nr. 495/1913

(205) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățătoresci dela școalele gr.-or. române din comunele mai jos înscrise, tractul protopresbiter al Abrudului, se scrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Bucium-Cerbu**, cu salariu de 400 cor. din repartitie, restul se cere dela stat, cvartir și grădina în natură și lemne de foc 2 stănjini.

2. **Bucium-Muntari**, cu salariu de 600 cor., iar restul se cere dela stat; cvartir în edificiul școlii, lemne de foc și grădina.

3. **Trampoiele**, cu sa- ar de 800 cor. din repartitie, restul se cere dela stat; cvartir în edificiul școlii, lemne de foc și relut de grădina.

Învățătorii aleși sunt datori a conduce copiii în Dumineci și sărbători la biserică și a cânta cu ei la Sf. liturgie.

Cererele să se înainteze subsemnatului oficiu în termenul deschis, iar concurenții să se prezinte în comună, spre a face cunoștință cu poporul.

Abrud, 26 Iulie 1913.

Oficiul protopresbiter al gr.-or. român al Abrudului în conțelegere cu comitetele parohiale.

Petru Popoviciu
protopresbiter.

Locul de întâlnire al Românilor în Cluje în strada **Francisc Iosif Nrul 12** la**„Hotelul Vulturul de aur”**

cu cafană și restaurant, precum și odăi eftine, culină de casă bună, — iar pentru caii oaspeților sosiți cu trăsuri, stau grajduri potrivite la dispoziție.

(201) Proprietar: 3—10

F. Boday Mihály,
Kolozsvar, Cluj.

Nr. 538/1913.

(185) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor de învățători dela școalele confesionale gr.-or. române din mai jos înscrisele comune din protopresbiteratul gr.-or. al Avrighului se scrie concurs cu termenul până la 10/23 August 1913.

1. **Avrig**, postul nou sistemizat de al VI-lea învățătoriu, cu salariul fundamental de 1200 coroane, și anume 1100 coroane ajutor dela stat, 100 coroane din cassa bisericei, cvartir natural și relut de grădina 20 cor.

2. **Porumbacu superior răsăritean** postul nou sistemizat de al II-lea învățătoriu cu salariul fundamental de 1200 coroane și anume 1100 cor. ajutor dela stat, 100 coroane din cassa bisericei, cvartir natural și 1/4 jug. de grădina.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, să-și substearnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigoare la subscrisul oficiu protopresbiter al gr.-or. al Avrighului (poșta Avrigh Felek, Szebenmegye) până la termenul susindicat, având a se prezenta în comună la sf. biserică spre a-și arăta destoinicia în cântări și tipic și a face cunoștință cu poziția locului.

Dela concurenții dela postul al doilea de sub Nr. 2 se cere pre lângă datorințele impuse prin lege și regulamente, ca se conducă elevii în Dumineci și sărbători la biserică și să cânte cu ei răspunsurile liturgice și se conducă învățământul din școala de repetițiune.

Avrig, 14/27 Iulie 1913.

Oficiul protopresbiter al gr.-or. al Avrighului în conțelegere cu comitetele parohiale competente.

Ioan Căndea
protopop.

Nr. 79/1913.

(204) 3—3

Edict de licitațiune.

Pe baza planului și preliminarului de spese aprobat de Prea Ven. Consistor arhidiecezan, sub Nr. 9413/1913 Școl. prin aceasta se publică licitație minuendă pentru edificarea școlii gr.-or. rom. din **Scroafa**, care se va ține la 17 August a. c. n. la 2 care p. m. în cancelaria oficiului parohial din loc.

Prețul strigării e 9074 cor. 70 bani. Materialul brutpătră, cărămidă și nășipul le prestă comuna bisericească.

Lucrările se predau în total, sau în parte minus oferentului. Planul, preliminarul și condițiunile de edificare se pot vedea în cancelaria oficiului parohial, de unde se pot lua și informațiunile de lipsă.

Comuna bisericească își susține dreptul a alege între minus oferenții ce vor oferi garanții mai sigure. Spese de prezentare nu se computează.

Scroafa, la 8 August 1913.

Comitetul parohial gr.-or. rom.

Adam Benea
epitrop.

Gavriil Simedrea
paroh președinte.

Nicolae Benea
epitrop cassar.

Teodor Halmăgean
notar adhoc.

De vânzare.

La administrația acestei foi sunt depuse spre vânzare trei colecții ale „Luceafărului”, nelegate, de pe anii 1910, 1911 și 1912, ediție simplă, cu prețul de 30 coroane. La cerere să vinde și de pe câte un an, numai cu 12 coroane.

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătorie de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNYîn **Timișoara-Fabric**

se recomandă spre pregătirea clopotelor nou, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanță de mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate

(133) 9—52

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomandă pentru facerea de scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadajustarea clopotelor vechi cu ajustare de fier bătut, ca și spre turnarea de toate de metal.

Prețuranturi ilustrate gratis.

